

ἈΠ' ΤΟ SARTOR RESARTUS

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ — ΓΚΑΙΤΕ

Δὲν ὑπάρχει θρησκεία; τρελλέ! εἶνε μιὰ σοῦ λέω. Ἐκτίπαξες προσεχτικὰ τὴν ὑπάρχει στὸν ἀσύμμετρο ἀφρισμένον Ὁκεανὸ ὅπου καλοῦμε ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ; Κομάτια μιᾶς ἀνεπιτήδευτης Ὀμιλιτικῆς—Ἐκκλησιᾶς βρίζονται σκόρπια ὅπου ὁ Χρόνος θὰ συμμαζέψει· θὲ νὰ δυράμωνα μάλιστα νὰ δείξω τὰ πρῶτα σχέδια τῆς **Λειτουργίας**.

Καὶ δὲν εἰξεύρεις κάποιο Προφήτη, μὲ τὴν ἐνδυμασία, τὸ περιβάλλον καὶ τὴν διάλεχτο αὐτοῦ τοῦ αἰῶνα; Δὲν εἰξεύρεις κανένα ὅπου τὸ Θεῖο ν' ἀπεκαλύφθη διὰ μέσου κάθε λογῆς φόρμας, ποταπῆς ἢ εὐγενικῆς τῆς κοινῆς Ζωῆς, κί' ἀπ' τὸν ὁποῖο ξανά προφητικὰ ἀποκαλύφθηκε; κανένα ποῦ στὴν ἐμπνευσμένη μελωδία του ἡ ἀνθρώπινη ζωὴ, ἀκόμα καὶ σ' αὐτὲς τίς μέρες ποῦ συμμαζεῖ οὐρανὸν καὶ γῆν, καὶ καίνε οὐρανὸν καὶ γῆν, ξαναρχίζει ἔστω καὶ ἀόριστα, νὰ εἶνε θεῖα; Δὲν τὸν γνωρίζεις αὐ-

τὸν τὸν ἄνθρωπο;—Τόνε γνωρίζω καὶ διαλάω τὸ ὄνομά του εἶνε ὁ—Γκαίτε.

Ἄλλὰ δὲν ἔχεις ἀκόμα Ναό τῆ φωνῆ σου δὲν τὴν ἐνώσεις μὲ κανένα ψαλμὸ λατρείας· αἰσθάνεσαι πολὺ καλά, ὅτι ὅπου δὲν ὑπάρχει Παπᾶς γὰ νὰ ἱερουργεῖ χάνουντ' οἱ ἄνθρωποι Κουράγιο! Δὲν λέμε γὰ κάποια κοινότητα—τῶν Ἁγίων,— ἀόρατη μ' ἀληθινή, ποῦ σ' ἀκλουθαίει κί' ἀδελφικὰ σὲ ἀγκαλιάζει, ἂν εἶσαι ἄξιος; Τὰ ἡρωϊκὰ τους βάσανα ἀνεβαίνουν ὁμάδι μελωδικὰ στὸν οὐρανὸ, ἀπὸ κάθε τόπο καὶ κάθε χρόνο, σὰν ἕνας ἀπέραντος, αἰώνιος Ψαλμὸς Θριάμβου. Καὶ μὴν πῆς ὅτι δὲν ἔχεις τόρα ἕνα Σύμβολο τοῦ Θείου. Τὸ Ἄπειρο δὲν εἶνε Ναός; ἡ Ἱστορία τ' ἀνθρώπου δὲν εἶνε ἕνα παντοτεινὸ Βαγγέλιο; Ἀκροῦσον καὶ γὰ ὄργανον μουσικῆ, θὲ ν' ἀκούσεις πάντα, σὰν ἄλλοτε, τ' Ἀστέρια τὴν Αὐγὴ νὰ τραγουδᾶνε ὅλα μαζί.

ΔΟΥΛΕΥΤΗΣ — ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΗΣ

Τιμῶ δύο ἀνθρώπους καὶ ὄχι τρεῖς. Πρῶτα-πρῶτα τὸν Δουλετῆ, τὸν δουλεμένο ἀπ' τὴ δουλειά, ποῦ μὲ τὸ Ἐργαλεῖο του παρμένο ἀπὸ τὴ γῆ κολιαστικὰ κατακτάει τὴ Γῆ καὶ τὴν κάνει ἰδιοκτησία τ' ἀνθρώπου. Μοῦ εἶνε σεβάσμιον τὸ σκληρὸ χέρι, τὸ παραμορφωμένο καὶ κόμπους γεμᾶτο ὅπου ὑπάρχει ὁμοῦ μιὰ λεπτὴ ἀρετὴ ἀπαράγραπτα βασιλικιά, σὰν νὰ κρατᾶει τὸ Σκῆπτρο αὐτοῦ τοῦ Πλανήτη. Καὶ μοῦ εἶνε σεβάσμιον ἡ τραχειὰ ὄψη δουλεμένη ἀπ' ὄλον τὸν καιρὸς, ὀλοκληρωτικὰ λερωμένη μὲ τὴν στρυφνὴν τῆς εὐφροσύνης γιατί εἶνε ἡ μορφὴ ἐνὸς Ἀνθρώπου ποῦ ζεῖ σὰν ἄνθρωπος.

Ὁ! ἡ στρυφνότη σου σὲ κάνει πρὸ σεβάσμιον, καὶ γιαντὸ ἀκριβῶς πρέπει νὰ σὲ σπλαχιζόμαστε καὶ νὰ σὲ ἀγαποῦμε! Ἀδερφέ, ποῦ σου φέρνεται σκληρό! Γὰ μᾶς λυγίζει παρόμοια ἢ ραχοκοκκαλιά σου, γὰ μᾶς τὰ δεξιὰ μέλη καὶ τὰ δάχτυλά σου παραμορφώθηκαν τόσο πολὺ! ἦσαν ὁ Στρατεύσιμος, ποῦ κληρώθηκες, καὶ γὰ νὰ πολεμήσεις τίς μάχες κληρώθηκες ἔτσι. Ναι, σὲ σένα ἐπίσης ὁ Θεὸς ἔβραβε μὲ Μορφὴ κατ' εἰκόνα του. Ἄλλὰ δὲν ἦταν πεπρωμένο ν' ἀναπτύχθῃ. Πρέπει νὰ μένει πορωμένη καὶ μολωπισμένη ἀπ' τὴν Δουλειά. Καὶ τὸ κορμὶ σου,

καθώς κ' ἡ ψυχὴ σου, δὲν ἦτανε γραφτὸ νὰ νοιώσουν τὴν ἐλευθερίαν. Κι ὅμως, ἐμπρός, δούλευε, δούλευε, πάντα: ξεπληρώνεις τὸ χρέος σου.

Σὺ κοπιᾶζεις ἀκόμα γιὰ τ' ἀπαραίτητο, γιὰ τὸ καθημερινὸ φρωμί.

Τιμῶ ἕναν ἄλλον ἄνθρωπον ἀκόμα πιὸ πολὺ. Ἐκείνον ποῦ κοπιᾶζει γιὰ τὸ πνευματικὸ ἀπαραίτητο ὄχι γιὰ τὸ καθημερινὸ φρωμί, ἀλλὰ γιὰ τὸ φρωμί τῆς Ζωῆς. Δὲν κάνει κι αὐτὸς τὸ χρέος του, προσπαθῶντας νὰ φτάσει στὴν ἐσωτερικὴν Ἀρμονία, ἀποκαλύπτοντας αὐτὴν μ' ἔργα καὶ μὲ λόγια, διὰ μέσου ὅλων τῶν ἐξωτερικῶν τῆς ὑποχρεώσεων, εἴτε εἶνε εὐγενικὲς εἴτε ταπεινές; Ὁ ἀνώτερος ὅλων, ὅταν ἡ ἐξωτερικὴ του καὶ ἐσωτερικὴ προσπάθεια δὲν κάνουν παρὰ ἕνα ἀξεδιάλυτον ἕνα, ὅταν μποροῦμε νὰ τὸν εἰποῦμε Καλλιτέχνη ὅταν στὸ εἶνε του μποροῦμε ν' ἀντικρούσουμε ὄχι μοναχὰ τὸν Γήινο Δουλεντή, ἀλλ' ἕνα ἐμπνευσμένο Σκεπτικιστὴ, ποῦ μ' ἕνα ἐργαλεῖο παρμένο ἀπ' τὸν Οὐρανό, γίνεται κατακτητὴς τ' Οὐρανοῦ; Ἄν ὁ φτωχός, ὁ ταπεινὸς κοπιᾶζει γιὰ νάχουμε τροφή, ὁ μεγάλος, ὁ δοξασμένος δὲν πρέπει κι αὐτὸς γι' ἀνταμοιβὴ νὰ κοπιᾶσει γιὰ τὸν ἀδελφὸ του ποῦ εἶνε χάμου, γιὰ ν'ἄχει Φῶς, νὰ ὀδηγηθεῖ νὰ κερδίσει τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν Ἀθανασία; Αὐτοὺς τοὺς δύο, σὲ ὅλους τοὺς βαθμοὺς, τοὺς τιμῶ ὅλα τὰλλα εἶνε φρόκαλα καὶ σκόνες ποῦ τὸ ἀγέρι συνεπαίρνει ὅπου βουληθεῖ.

Ἄλλὰ συγκινοῦμαι σ' ἕνα ἀπίστευτο βαθμὸ, σὰν συντυχαίνω τὶς δύο εὐγένειες ἐνωμένες· ὅταν ἐκεῖνος ποῦ χρωστάει νὰ κοπιᾶσει ἐξωτερικῶς γιὰ τὲς ταπεινότερες ἀνάγκες τοῦ ἀνθρώπου, κοπιᾶζει ἀκόμα ψυχικῶς γιὰ τὲς ψηλότερες. Δὲν γνωρίζω τίποτε θανασιώτερο σ' αὐτὸν τὸν κόσμον ἀπὸ τὸ Ἅγιο χωρικό, ἂν εἶνε δυνατὸ νὰ βρεθεῖ σήμερις πουθενὰ ἕνα τέτοιο ὄν. Αὐτὸ τὸ ὄν, θὰ σᾶς κάμει ν' ἀνεβῆτε ἕως τῆς Ναζαρετ ἀκόμα, θὲ νὰ ἰδῆτε τὴν λαμπεράδα τ' Οὐρανοῦ νὰ ξεπετιέται ἀπ' τὰ ταπεινότερα βάρθρα τῆς Γῆς, ὡσὰν μιὰ λάμψη ἀστραφτερὴ μέσ' ἀπ' τὰ σκοτιάδια.

Δὲν συμπονώ τὸν φτωχό, γιὰτὶ κοπιᾶζει ὅλοι πρέπει νὰ κοπιᾶζουμε ἢ ἀκόμα χειρότερο νὰ κλέφτομε (ὅτι λογῆς ὄνομα κι ἂν δίνουν στὴν κλεψιά μας)... Ἄλλὰ τὸν κλαίω γιὰτὶ σβύνεται ἡ λαμπάδα τῆς ψυχῆς του· γιὰτὶ οὔτε μιὰ ἀχτίδα οὐράνιας γνώσης, εἴτε καὶ γήινης δὲν τὸν ἐπισκέπτεται καὶ ὅτι μονάχα, μέσα σ' ἄγρια σκότη, ὁ Φόβος κ' ἡ Ἀγανάκτησις, σὰν δυὸ φαντάσματα, τὸν περιγυρίζουν. Ἄλλοι! ἐνῶ τὸ Κορμί εἶν' ὄρθιο, μεγάλο καὶ ρωμαλέο, πρέπει ἡ Ψυχὴ νὰ κοίτεται χάμου τυφλωμένη, ἀτροφικὴ, ἐκπληκτικὴ, σχεδὸν ἐκμηδενισμένη! Ἄλλοίμονο! ἦταν κι αὐτὴ προοί! Προοί τοῦ Θεοῦ· προοί δοσμένη ἀπ' τὸν Οὐρανό, ποῦ δὲν ὄφειλε ποτὲς ν' ἀναπτηχθεῖ πάνου στὴ γῆ.

Μετάφρασις Α. Γ. Χ.

